

**ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра економіки та міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова вченої ради

31.08.2023

протокол № 09, п. 16

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 31.08.2023 № 107

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /

THEORY AND HISTORY OF SOCIAL WELFARE

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«бакалавр» /	«bachelor»
Галузь знань	23 «Соціальна робота» /	«Social work»
Спеціальність	232 «Соціальне забезпечення» /	«Social welfare»
Освітня програма /	«Соціальне забезпечення» /	«Social welfare»

Вінниця 2023

Розробник: Павлюк Тетяна, кандидат економічних наук, доцент

Гарант освітньої програми «Соціальне забезпечення» - Мартинова Лілія, доктор економічних наук, доцент.

Обговорено та схвалено на засіданні кафедри економіки та міжнародних відносин від 05.06.2023 протокол № 08;
на засіданні вченої ради факультету економіки, менеджменту та права від 29.08.2023 протокол № 08

Рецензенти:

Юрчик Ірина, кандидат економічних наук.

Стащенко Наталія, Голова ГО Центру соціальної адаптації та розвитку «Європейська ініціатива», м. Вінниця

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 02.10.2023 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,51.
Обл.-вид. арк. 1,02. Тираж 2. Зам. № 456.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення дисципліни.

Метою дисципліни «Теорія та історія соціального забезпечення» є набуття майбутніми фахівцями глибоких економічних та соціальних знань, розуміння сутності соціального забезпечення її нормативно-правової бази. Механізму нарахування соціальних виплат, що є основною складовою професійних обов'язків.

Результатом вивчення навчальної дисципліни «Теорія та історія соціального забезпечення» освітньої програми «Соціальне забезпечення» є формування комплексу компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності соціального забезпечення або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати суспільні процеси пов'язані з соціальним розвитком держави.

СК 4. Здатність використовувати адміністративно-правові механізми призначення та контролю в системі соціального захисту населення.

СК 11. Здатність оцінювання якості соціальних послуг.

СК 13. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

РН 2. Ідентифікувати причинно-наслідкові зв'язки розвитку суспільства та прояви соціально-економічних проблем у різних категорій населення.

РН 6. Застосовувати базові знання про основи економічної допомоги об'єктам соціального захисту.

РН10. Визначати умови соціально-економічної підтримки різних категорій населення.

РН 11. Визначати соціальні проблеми та потреби і причини їх виникнення, тенденції розвитку, наслідки, соціальний стан певних категорій населення.

PH 12.Аналізувати ефективність соціально-економічної підтримки населення та здійснювати відповідну корекцію в межах компетентності.

PH 14.Визначати зміст співпраці з організаціями та установами з метою залучення їх до соціального захисту населення.

PH 17.Пояснювати актуальні процеси у соціальній сфері та соціальному забезпеченні.

PH18.Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.

Міждисциплінарні зв'язки: програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів, базується на вивченні таких дисциплін, як «Економічна теорія», «Економічні основи соціального забезпечення».

Критерії оцінювання результатів навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з дисципліни, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом викладача виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Здобувачі вищої освіти, які повністю виконали програму дисципліни та набрали достатню кількість балів, отримують підсумкову оцінку без опитування чи виконання екзаменаційного завдання (згідно з Положенням Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти №12 від 07.02.2022).

У разі якщо здобувач вищої освіти бажає поліпшити свою оцінку, або не набрав 75 балів, він складає екзамен з усієї програми навчальної дисципліни у вигляді письмового опитування знань згідно завдань встановленого зразка.

Результат виконання екзаменаційних завдань оцінюється з урахуванням результатів у співвідношенні 80:20, де 80 – максимальна оцінка за виконання екзаменаційного завдання, 20 – результат поточної успішності відповідно до шкали переведу поточної роботи для врахування її при підсумковій оцінці.

Здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового (семестрового) контролю, має право звернутися із проханням переглянути оцінку, одержану на екзамені (згідно Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань студентів №32 від 07.02.2022).

Обсяг дисципліни в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Теми	Кількість годин				Форми контролю
	Всього	з них			
		Лекції	Практичні	СРС	
Тема 1. Еволюція соціального забезпечення	16	2	2	12	УО, ПО, Р, КТ
Тема 2. Соціальна допомога як суспільне явище	16	2	2	12	УО, ПО, Р, КТ
Тема 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (У-Х ст.)	16	2	2	12	УО, ПО, Р, КТ
Тема 4. Практика підтримки нужденних (Х-ХІІІ ст.)	16	2	4	10	УО, ПО, Р, КТ
Тема 5. Державна опіка у світовій історії (друга половина ХVІІ - перша половина ХІХ століть).	16	2	4	10	УО, ПО, Р, КТ
Тема 6. Становлення і розвиток соціального забезпечення в Україні.	16	4	6	6	УО, ПО, Р, КТ
Тема 7. Теоретичні основи соціального забезпечення	16	4	6	6	УО, ПО, Р, КТ
Тема 8. Система соціальних стандартів: принципи формування та функції	17	4	6	7	УО, ПО, Р, КТ
Тема 9. Правовідносини зі соціального забезпечення	17	4	6	7	УО, ПО, Р
Тема 10. Модель фахівця соціального забезпечення	17	4	6	7	УО, ПО, Р, КТ
Тема 11. Соціальне забезпечення різних категорій клієнтів.	17	4	6	7	УО, ПО, Р, КТ
Разом за семестр	180/6	34	50	96	
Підсумковий контроль – екзамен					

Скорочення: Т – тести, Р – реферат, УО – усне опитування, ПО – письмове опитування, КТ – комп'ютерне тестування, СРС – самостійна робота студента.

II. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни (теми програми)

Тема 1. Еволюція соціального забезпечення

Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Теорія та історія соціального забезпечення». Періодизація історії соціального забезпечення. Зв'язок з іншими науковими галузями та дисциплінами; джерела вивчення історії соціального забезпечення. Наукові підходи до визначення етапів розвитку історії та теорії соціального забезпечення. Способи дослідження історичних форм соціальної допомоги. Праісторичні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період.

Тема 2. Соціальна допомога як суспільне явище

Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті і давньому Китаї як практична діяльність з надання допомоги населенню: централізоване планування розподілу продуктів харчування. Соціальна допомога у давніх Греції та Римі: гуманізм і солідарність, перші соціальні виплати. Вплив державних, релігійних інституцій на формування соціальної підтримки в суспільстві. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах.

Тема 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (V-X ст.)

Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя. Соціально-економічний стан населення у середньовіччі. Християнська церква - головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя. Соціальна функція монастирів. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст. Реконструкція організації соціального захисту у слов'ян. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.

Тема 4. Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.)

Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). Соціальний захист за часів князівства Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха. Церковно-монастирська система благодійності. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV - першій половині XVII

ст. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних. Формування державної системи захисту. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до підтримки та допомоги нужденним. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні.

Тема 5. Державна опіка у світовій історії (друга половина XVII - перша половина XIX століть).

Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. Форми надання допомоги: інститути приватної доброчинності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі. Соціально-економічне становище робітників і перші фабричні закони. Державний і приватний соціальний захист з другої половини XIX ст. по 1917 р. Особливості соціальної опіки в Україні. Зародження соціального страхування і «карцерна» система державної і суспільної опіки в Західній Європі та США. Заміна «дружніх візитерів» на фахівців: виникнення соціальної роботи як фахової діяльності.

Тема 6. Становлення і розвиток соціального забезпечення в Україні.

Відмова від громадської системи благодійності. Українське товариство Червоного Хреста. Вплив нової економічної політики на соціальне забезпечення. Боротьба з жебрацтвом. Соціальне політика стосовно селянства. Основні напрями соціального забезпечення. Соціальне обслуговування населення як мережа територіальних центрів і відділень. Соціальні служби для дітей і молоді. Державна служба зайнятості, як інструмент соціального забезпечення. Роль недержавних організацій у соціальному забезпеченні населення. Масове розповсюдження різноманітних соціальних патологій. Формування системи соціального захисту в Україні за нових політико-адміністративних та соціально-економічних умов. Створення мережі державних соціальних відомств України Виникнення територіальних центрів з обслуговування непрацездатних громадян похилого віку та осіб з інвалідністю. Правове регулювання соціального обслуговування.

Тема 7. Теоретичні основи соціального забезпечення

Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної підтримки, соціальної політики держави. Основні напрями діяльності держави у сфері соціального забезпечення. Функції соціального забезпечення. Категорії соціального забезпечення. Специфічні, загальні та запозичені поняття та категорії соціального забезпечення.

Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення України. Основні форми та види соціального забезпечення в Україні. Принципи соціальної держави та їх реалізація в Україні. Система

державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення. Повноваження та функції місцевих органів соціального захисту населення. Діяльність системи соціальних служб і закладів. Організація служб соціальної роботи. Система закладів і служб Міністерства соціальної політики України. Структура служб у справах сім'ї, дітей та молоді. Система закладів і служб у сфері захисту прав дітей. Система соціальної роботи установ інтернатного профілю. Органи, служби, установи силових відомств. Соціальна робота в системі охорони здоров'я. Система соціальних закладів і служб в умовах надзвичайних ситуацій

Тема 8. Система соціальних стандартів: принципи формування та функції.

Особливості системи соціального захисту населення в Україні. Сучасні системи надання соціальних послуг. Соціальні гарантії як джерело підтримки економічної безпеки України. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів. Система і класифікація соціальних нормативів. Прожитковий мінімум як базовий державний соціальний стандарт: поняття, значення у сфері соціального забезпечення.

Тема 9. Правовідносини зі соціального забезпечення

Поняття, загальна характеристика та види правовідносин із соціального забезпечення. Підстави виникнення, зміни та припинення правовідносин із соціального забезпечення. Адміністративно-правове регулювання соціального забезпечення та соціальної підтримки в Україні. Основні види нормативно-правових актів з соціального забезпечення та соціальної підтримки. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини. Хронологія розвитку законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення

Тема 10. Модель фахівця соціального забезпечення

Особливості підготовки інспекторів з соціального забезпечення. Сутність соціального забезпечення як виду професійної практичної діяльності. Сфери що охоплює соціальне забезпечення як професійна діяльність. Етичні принципи соціальної роботи. Основні моделі прийняття рішень в професійній діяльності соціального працівника. Соціальне забезпечення як вид професійної практичної діяльності. Характеристика правових аспектів в соціальному забезпеченні. Головні функціональні обов'язки та правовий статус інспектора з соціального забезпечення. Головні функціональні обов'язки та правовий статус інспектора з соціального забезпечення. Професійні вимоги до інспектора з соціального забезпечення. Особистісні якості інспектора з соціального забезпечення. Морально-етичні якості інспектора з соціального забезпечення. Стадії професійної майстерності інспектора соціального забезпечення. Сутність

об'єктивних показників професіоналізму інспектора з соціального забезпечення. Сутність суб'єктивних показників професіоналізму інспектора з соціального забезпечення. Логічна структура етапів підготовки інспекторів з соціального забезпечення. Розкрийте спільне та відмінне в соціальній роботі та соціальному забезпеченні. Соціальна діагностика як спосіб вирішення соціальних проблем.

Тема 11. Соціальне забезпечення різних категорій клієнтів.

Особливості роботи з різними групами клієнтів. Індивідуальний підхід у соціальній роботі. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі. Базові характеристики дитинства. Соціальна робота з молоддю

Завдання та функції центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Особа соціального працівника Центру. Заходи з питань соціального захисту сім'ї, дітей, молоді.

Соціальна робота з людьми зрілого віку. Соціальна робота з людьми похилого віку. Старість, старіння. Соціальний захист людей похилого віку. Робота з людьми похилого віку.

Причини потрапляння дітей до груп ризику. Організація соціальної роботи з дітьми групи ризику. Типологія дітей за групами девіантно-кримінальної поведінки. Технологія подолання девіантної поведінки

Визначення «проблемна ситуація», «ризик», «групи ризику». Найбільш проблемні групи, їх характеристика, основні підходи у роботі з ними щодо зміни їх статусу. Соціальна робота з особами алкогольної та наркотичної залежності.

Особливості соціальної роботи з означеними категоріями громадян. Діяльність громадських організацій у напрямку надання соціальної допомоги та захисту цим категоріям осіб. Державна соціальна підтримка та забезпечення

Нормативно-правова база соціального забезпечення категорії військовослужбовців та їх сімей. Особливості соціального захисту у воєнний час. Діяльність центрів надання соціальної допомоги УБД та членам їх сімей

2. Структура навчальної дисципліни.

Результати навчання	Навчальна робота	Робочий час здобувача, год.
1	2	3
<p>Знати: еволюцію соціального забезпечення. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Теорія та історія соціального забезпечення».</p> <p>Вміти: аналізувати наукові підходи до визначення етапів розвитку історії та теорії соціального забезпечення</p>	<p>ТЕМА 1. Еволюція соціального забезпечення Лекція № 1 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Суспільно-історична місія соціальної допомоги та підтримки в суспільстві. 2. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Теорія та історія соціального забезпечення». 3. Періодизація історії соціального забезпечення. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,20. Інтернет-ресурси: 33,34.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Способи дослідження історичних форм соціальної допомоги. 2.Праісторичні форми допомоги й взаємодопомоги в архаїчний період. 	12
	<p>Практичне заняття №1 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зв'язок з іншими науковими галузями та дисциплінами; джерела вивчення історії соціального забезпечення. 2. Наукові підходи до визначення етапів розвитку історії та теорії соціального забезпечення. 	2
<p>Знати: праісторичні форми допомоги в додержавний період та елементи соціальної допомоги</p>	<p>ТЕМА 2. Соціальна допомога як суспільне явище Лекція № 2 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Елементи соціальної допомоги у Вавилоні, давньому Єгипті, давньому Китаї. 	2

<p>в країнах Давнього Сходу.</p> <p>Вміти: аналізувати витоки соціальної допомоги в державах Давнього Сходу, вплив релігійних уявлень на формування відношення до нужденних; з'ясувати етапи розвитку меценатства та філантропії.</p>	<p>2. Соціальна допомога у Давній Греції та Давньому Римі.</p> <p>3. Система допомоги в давніх іудейських та перших християнських громадах</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,20. Інтернет-ресурси: 33,34.</p>	2
<p>Знати: соціальну структуру середньовічного суспільства, особливості релігійного світогляду середньовічної людини, і соціальне вчення християнської церкви.</p> <p>Вміти: аналізувати етапи виникнення системи церковно-</p>	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <p>1. Охарактеризувати правові документи стародавніх держав Месопотамії, Індії та Китаю щодо соціальної опіки і піклування.</p> <p>2. Порівняти стан і досвід здійснення суспільної опіки та соціального виховання у найсильніших містах-державках Древньої Греції – Афінах і Спарті.</p> <p>3. З'ясувати форми і методи роботи державної допомоги нужденним в Давньому Римі?</p> <p>4. Описати ідеальну державу Платона і співжиття в ній багатих та бідних.</p>	12
<p>Знати: соціальну структуру середньовічного суспільства, особливості релігійного світогляду середньовічної людини, і соціальне вчення християнської церкви.</p> <p>Вміти: аналізувати етапи виникнення системи церковно-</p>	<p>Практичне заняття №2 Питання до заняття</p> <p>1. Соціальна опіка і піклування у стародавніх державах Месопотамії, Індії та Китаю.</p> <p>2. Реалізація соціальної допомоги через систему прав і обов'язків громадян у стародавніх Афінах.</p> <p>3. Основні види соціальної допомоги у стародавньому Римі.</p>	2
<p>Знати: соціальну структуру середньовічного суспільства, особливості релігійного світогляду середньовічної людини, і соціальне вчення християнської церкви.</p> <p>Вміти: аналізувати етапи виникнення системи церковно-</p>	<p>ТЕМА 3. Формування світового досвіду соціальної підтримки (V-X ст.) Лекція № 3 План лекції</p> <p>1. Соціальна допомога у Західній Європі за часів раннього та класичного середньовіччя.</p> <p>2. Соціально-економічний стан населення у середньовіччі.</p> <p>3. Християнська церква - головний суб'єкт соціальної допомоги в епоху середньовіччя.</p> <p>4. Соціальна функція монастирів.</p> <p>5. Родоплемінні й громадські (общинні) форми допомоги та взаємодопомоги у слов'ян до кінця X ст.</p>	2

<p>монастирської благодійності в епоху раннього Середньовіччя, особливості функціонування відкритої церковно- громадської системи соціальної опіки і піклування в період класичного Середньовіччя</p>	<p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,20. Інтернет-ресурси: 33,34.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі) 1. Підготувати для обговорення питання практичного заняття, вивчити додаткову літературу. 2. З'ясувати наслідки падіння Західної Римської імперії для подальшого розвитку європейської цивілізації. 3. Охарактерисувати ставлення християнської церкви до бідності і жебрацтва, її практичні дії стосовно жебраків. 4. Дослідити напрямки і масштаби діяльності монастирських шпиталів.</p>	12
	<p>Практичне заняття № 3 Питання до заняття 1. Реконструкція організації соціального захисту у слов'ян. 2. Основні форми допомоги і взаємодопомоги в стародавніх слов'янських громадах. 3. Общинно-родові форми допомоги й захисту в рамках роду, сім'ї, поселення. 4. Господарські форми допомоги та взаємодопомоги.</p>	2
<p>Знати: суть практики підтримки нужденних Вміти: аналізувати особливості допомоги у X-XIII ст.</p>	<p>ТЕМА 4. Практика підтримки нужденних (X-XIII ст.) Лекція № 4 План лекції 1. Княжа та церковно-монастирська підтримка нужденних у X-XIII століттях. 2. Вплив хрещення Русі на модель соціального захисту населення. 3. Початок християнської благодійності за правління князя Володимира Великого (з 980 по 1015 рр.). 4. Соціальний захист за часів князівства Ярослава Мудрого та Володимира Мономаха.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,20. Інтернет-ресурси: 33,34.</p>	2

	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p>	10
	<p>Практичне заняття №4 Питання до заняття 1. Церковно-монастирська система благодійності. 2. Церковна, державна, світська соціальна допомога в XIV - першій половині XVII ст. 3. Розвиток монастирської системи допомоги та підтримки нужденних.</p>	2
	<p>Практичне заняття №5 Питання до заняття 1. Формування державної системи захисту. 2. Виникнення приватної благодійності, світські підходи до підтримки та допомоги нужденним. 3. Особливості соціальної роботи у тогочасній Україні.</p>	2
	<p>ТЕМА 5. Державна опіка у світовій історії (друга половина XVII – перша половина XIX століть) Лекція № 5 План лекції 1. Утвердження державно-адміністративних підходів до суспільної та приватної опіки. 2. Державно-адміністративна суспільна і приватна опіка. 3. Вплив епохи Просвітництва на ідеологію та практику соціальної роботи в Західній Європі.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,20. Інтернет-ресурси: 33,34.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі) Форми надання допомоги: інститути приватної добротності, відомчі інститути підтримки та захисту, благодійні товариства.</p>	10

	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Охарактеризувати політико-адміністративні та економічні умови, за яких створювалися в суверенній Україні різноманітні державні соціальні служби. 2. Назвати послуги, які мають надавати своїм клієнтам територіальні центри соціальної допомоги, і яке призначення та масштаби діяльності будинків-інтернатів в Україні на кінець 90-х рр. ХХ ст. 3. Охарактеризувати міжнародні програми і діяльність міжнародних організацій, що сприяли становленню соціального забезпечення в Україні. 	6
	<p>Практичне заняття № 8 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Масове розповсюдження різноманітних соціальних патологій. 2. Формування системи соціального захисту в Україні у нових політико-ідеологічних та соціально-економічних умовах. <p>Практичне заняття № 9 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення мережі державних соціальних відомств України на кінець 1999–2000 рр. 2. Система соціального обслуговування в Україні у 1990-ті – 2000 рр. <p>Практичне заняття № 10 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення територіальних центрів з обслуговування непрацездатних громадян похилого віку та осіб з інвалідністю. 2. Правове регулювання соціального обслуговування. 	2 2 2

<p>Знати: теоретичні основи соціального захисту, його форми та особливості.</p> <p>Вміти: характеризувати систему соціального захисту: його структуру.</p>	<p>ТЕМА 7. Теоретичні основи соціального забезпечення</p> <p>Лекція № 8</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття соціального забезпечення, соціального захисту, соціальної підтримки, соціальної політики держави. 2. Основні напрями діяльності держави у сфері соціального забезпечення. 3. Функції соціального забезпечення. 	2
	<p>Лекція № 9</p> <p>План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система державних органів та їх функції зі здійснення соціального забезпечення. 2. Повноваження та функції місцевих органів соціального захисту населення. 3. Діяльність системи соціальних служб і закладів. 4. Організація служб соціальної роботи. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 13,19,20,25,29,31 . Інтернет-ресурси: 32,35.</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів.</p> <p>Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфічні, загальні та запозичені поняття та категорії соціального забезпечення. 	6
	<p>Практичне заняття № 11</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Категорії соціального забезпечення. 2. Етапи формування та розвитку державної системи соціального забезпечення України. 3. Основні форми та види соціального забезпечення в Україні. 4. Принципи соціальної держави та їх реалізація в Україні. <p>Практичне заняття № 12</p> <p>Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Система закладів і служб Міністерства соціальної політики України. 	2

	<p>2. Структура служб у справах сім'ї, дітей та молоді.</p> <p>3. Система закладів і служб у сфері захисту прав дітей.</p> <p>4. Система соціальної роботи установ інтернатного профілю.</p> <p>Практичне заняття № 13 Питання до заняття</p> <p>1. Органи, служби, установи силових відомств.</p> <p>2. Соціальна робота в системі охорони здоров'я.</p> <p>3. Система соціальних закладів і служб в умовах надзвичайних ситуацій.</p>	2
<p>Знати: теоретичні положення щодо змісту системи соціальних стандартів: принципи формування та функції в Україні</p> <p>Вміти: визначати роль системи соціального страхування у забезпеченні соціальними допомогою населення.</p>	<p>ТЕМА 8. Система соціальних стандартів: принципи формування та функції Лекція № 10 План лекції</p> <p>1. Особливості системи соціального захисту населення в Україні.</p> <p>2. Сучасні системи надання соціальних послуг.</p> <p>Лекція № 11 План лекції</p> <p>1. Сутність соціальних прав людини.</p> <p>2. Роль негативних прав в соціальному захисті населення.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 10,12,20,24,29,32. Інтернет-ресурси: 32,35</p>	2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <p>1. Мінімальний прожитковий мінімум.</p> <p>2. Мінімальна заробітна плата.</p> <p>3. Мінімальні пенсії.</p>	7
	<p>Практичне заняття № 14 Питання до заняття</p> <p>1. Соціальні гарантії як джерело підтримки економічної безпеки України.</p> <p>2. Принципи формування державних соціальних стандартів і нормативів.</p>	2

	<p>Практичне заняття № 17 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність соціального захисту населення як аспекту розвитку соціально-правової держави. 2. Міжнародно-правові зобов'язання України, пов'язані з її інтеграцією до Європейського Союзу. <p>Практичне заняття № 18 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційні гарантії реалізації соціальних прав людини. 2. Хронологія розвитку законодавства у сфері соціального захисту та соціального забезпечення <p>Практичне заняття № 19 Питання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні показники соціальної політики. 1. Чинники що впливають на формування соціальної політики. 	2 2 2
<p>Знати: сутність соціального забезпечення як виду професійної практичної діяльності.</p> <p>Вміти: аналізувати сфери що охоплює соціальне забезпечення як професійна діяльність.</p>	<p>ТЕМА 10. Модель фахівця соціального забезпечення Лекція № 14 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості підготовки інспекторів з соціального забезпечення. 2. Сутність соціального забезпечення як виду професійної практичної діяльності. 3. Сфери що охоплює соціальне забезпечення як професійна діяльність. <p>Лекція № 15 План лекції</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етичні принципи соціальної роботи. 2. Основні моделі прийняття рішень в професійній діяльності соціального працівника. <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 17,18,20,28,29. Інтернет-ресурси: 32,35.</p>	2 2
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Логічна структура етапів підготовки інспекторів з соціального забезпечення. 	7

	<p>2. Розкрийте спільне та відмінне в соціальній роботі та соціальному забезпеченні.</p> <p>3. Соціальна діагностика як спосіб вирішення соціальних проблем.</p>	
	<p>Практичне заняття. № 20 Питання до заняття</p> <p>1. Соціальне забезпечення як вид професійної практичної діяльності.</p> <p>2. Характеристика правових аспектів в соціальному забезпеченні.</p>	2
	<p>Практичне заняття. № 21 Питання до заняття</p> <p>1. Головні функціональні обов'язки та правовий статус інспектора з соціального забезпечення.</p> <p>2. Професійні вимоги до інспектора з соціального забезпечення.</p> <p>3. Морально-етичні якості інспектора з соціального забезпечення.</p> <p>4. Особистісні якості інспектора з соціального забезпечення.</p>	2
	<p>Практичне заняття. № 22 Питання до заняття</p> <p>1. Стадії професійної майстерності інспектора соціального забезпечення.</p> <p>2. Сутність об'єктивних показників професіоналізму інспектора з соціального забезпечення.</p> <p>3. Сутність суб'єктивних показників професіоналізму інспектора з соціального забезпечення.</p>	2
<p>Знати: основи соціального забезпечення різних категорій громадян</p> <p>Вміти: аналізувати та визначати проблеми даних категорій громадян</p>	<p>ТЕМА 11. Соціальне забезпечення різних категорій клієнтів Лекція № 16 План лекції</p> <p>1. Особливості роботи з різними групами клієнтів.</p> <p>2. Індивідуальний підхід у соціальній роботі.</p> <p>3. Проблема вікової типологізації в соціальній роботі.</p> <p>4. Базові характеристики дитинства. Соціальна робота з молоддю</p> <p>Лекція № 17 План лекції</p> <p>1. Соціальна робота з людьми зрілого віку.</p> <p>2. Соціальна робота з людьми похилого віку.</p>	<p>2</p> <p>2</p>

	<p>3. Старість, старіння. Соціальний захист людей похилого віку.</p> <p>Рекомендовані джерела: Основні: 1-7 . Додаткові: 11,16,29. Інтернет-ресурси: 32,35.</p>	
	<p>Самостійна робота студентів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до практичного заняття (вивчення категоріального апарату по темі)</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. 2. Особа соціального працівника Центру. 3. Типологія дітей за групами девіантно-кримінальної поведінки. 4. Технологія подолання девіантної поведінки 	7
	<p>Практичне заняття. № 23 Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Завдання та функції центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. 2. Заходи з питань соціального захисту сім'ї, дітей, молоді. 3. Причини потрапляння дітей до груп ризику. 4. Організація соціальної роботи з дітьми групи ризику. 	2
	<p>Практичне заняття № 24 Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення «проблемна ситуація», «ризик», «групи ризику». 2. Найбільш проблемні групи, їх характеристика, основні підходи у роботі з ними щодо зміни їх статусу. 3. Соціальна робота з особами алкогольної та наркотичної залежності. 	2
	<p>Практичне заняття № 25 Завдання до заняття</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Особливості соціальної роботи з означеними категоріями громадян. 2. Діяльність громадських організацій у напрямку надання соціальної допомоги та захисту. 3. Державна соціальна підтримка та забезпечення. 	2
Всього годин за семестр		180/ 6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА.

Основні:

1. Актуальні проблеми державного управління соціальними послугами : підручник / [К. В. Дубич]. Львів : Магнолія 2006, 2019. 411 с.
2. Все про соціальну роботу : навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі ; [уклад.: Н. М. Гайдук, Л. Є. Клос, О. Я. Бік, В. М. Піча]. 3-тє вид., пепероб. та допов. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 618 с. (Вища освіта в Україні).
3. Дубич К. В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навч. посіб. Т.1. Львів : Магнолія 2006, 2021. 272 с.
4. Капська А. Й., Пеша І. В. Соціальний супровід різних категорій сімей та дітей : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 232 с.
5. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Менеджмент соціальної роботи. Теорія і практика : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Київ : Каравела, 2020. 296 с. (Вища освіта в Україні).
6. Козак М., Климус Т. Питання неповносправності у соціальній роботі : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 169 с.
7. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота (теорія і практика) : підручник. 2-ге вид., стер. Київ : Каравела, 2020. 368 с. (Українська книга).

Додаткові:

8. Бондар М. І., Цятковська О. В. Розкриття інформації про соціальне забезпечення у розпорядників бюджетних коштів. *Фінанси України*. 2021. № 12. С. 9–20.
9. Борисова О. В., Знаткова О. М., Кульга О. О., Нікітіна В. В. Соціальна робота з вимушеними переселенцями в сучасній Україні : монографія. Київ : Кондор, 2019. 468 с.
10. Бурка А. Державна допомога при народженні дитини: проблемні аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 116–120.
11. Дубич К. В. Практика соціального забезпечення конкретних категорій населення : навч. посіб. Т.2. Львів : Магнолія 2006, 2021. 429 с.
12. Клименко А. Сучасний стан правового регулювання соціального забезпечення громадян України. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 72–77.
13. Кулина Г., Налукова Н. Інформатизація сфери соціального забезпечення як необхідна компонента формування цифрової економіки. *Світ фінансів*. 2020. № 1. С. 95–106.
14. Мостова Ю. Зробіть нас щасливими!. *Дзеркало тижня*. 2019. № 14 верес. С. 1–3.
15. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення. *Економіка & держава*. 2019. № 8. С. 35–40.
16. Новак І. Україна потребує цільової допомоги для стабілізації системи соціального забезпечення. *Вісник Пенсійного фонду України*. 2022. № 6. С. 24–25.

- 17.Огінська А. Ю. Соціальний захист населення та фінансовий механізм його реалізації: теоретико-концептуальний зріз. *Економіка & держава*. 2018. № 4. С. 131–136.
- 18.Павлюк Т. І. Особливості розвитку ринку праці в Україні *Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України*: зб. наук. пр. ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 14-16 вересн. 2021 р. Вінниця, 2021. Ч. 1. 224с. (стр. 90-101)
- 19.Павлюк Т. І., Демченко О. П. Соціальний захист – складова частина соціальної політики *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 2(13). С. 246-251.
- 20.Павлюк Т.І. Соціальний захист населення України *Приазовський економічний вісник*. 2019. 6(17). С.277-281
- 21.Павлюк Т.І., Новак І.Г. Рівень бідності в Україні та його причини *Приазовський економічний вісник*. 2019. 6(17). С.282-287
- 22.Павлюк Тетяна, Юрчик Ірина. Перспективи удосконалення системи соціального захисту найбільш вразливих верств населення: закордонний досвід *Приазовський економічний вісник*. 2022. №2(31) http://pev.kpu.zp.ua/journals/2022/2_31_ukr/17.pdf
- 23.Павлюк Тетяна, Юрчик Ірина. Система соціального захисту найбільш вразливих верств населення України *Економіка та суспільство*. 2022. (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-63>
- 24.Право соціального забезпечення : підручник / [авт.: О. М. Ярошенко, А. М. Слюсар, І. А. Ветухова] ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. Харків : Право, 2019. 376 с.
- 25.Прохоровська С., Кулина Г., Стецько М. Реформування системи соціального страхування в Україні: проблемні аспекти та ключові завдання. *Світ фінансів*. 2022. № 3. С. 66–82.
- 26.Садова М. А. Профорієнтація в соціальній роботі : навч. посіб. Київ : Гельветика, 2021. 128 с.
- 27.Сімахова А. О. Розвиток соціальної економіки в Польщі: досвід для України. *Економіка України*. 2021. № 11. С. 75–84.
- 28.Соціальна робота з різними категоріями клієнтів : навч. посіб. / [авт: С. В. Мітіна, С. П. Белавін, О. А. Орловська, О. П. Журавель, О. Г. Стеблянко]. Київ : Гельветика, 2021. 436 с.
- 29.Соціальна робота : навч. енциклопед. словник-довідник / за наук. ред. В. М. Пічі. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 596 с. (Вища освіта в Україні).Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. 5-те вид., перероб. та допов. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 448 с.
- 30.Субота М. В. Санаторно-курортні заклади як інструмент забезпечення соціальних потреб та покращення трудової активності працівників агропідприємств. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 11-12. С. 13–17.
- 31.Тур І. Ю. Теоретичні аспекти соціального захисту держави. *Економіка, фінанси, право*. 2020. № 2. С. 33–36.

Інтернет-ресурси:

32. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
33. Історія господарства України та провідних держав світу URL: https://osvita.ua/vnz/reports/econom_history/24820/
34. Історія України. Т. 1. До середини XVII ст. Т. 2. Від середини XVII ст. до 1923 р. URL: www.infoures.com/urremb/history/POLONSRA/Title/htm
35. Міністерство соціальної політики. URL: <https://www.msp.gov.ua/>